

До 20-річчя Асоціації:

УДК 37"731"(477.54)

*В.П. Козиренко***ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕРЕРВНОГО
КОМПЛЕКСУ НУА: ДОСВІД І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

Безперервна освіта є об'єктивною необхідністю, а система безперервної освіти стає обов'язковою складовою частиною сучасного інформаційного суспільства. У даній статті розглянуті питання забезпечення всіх ланок навчального процесу інтегрованого комплексу Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія» сучасними інформаційними ресурсами та інформаційно-комунікаційними технологіями. Наведені вимоги до інформаційних ресурсів, спрямовані на забезпечення інтеграції освітніх технологій на всіх рівнях безперервної освіти академії, розглянуто програми професійної орієнтації, онлайн-сервіси й хмарні ресурси, досвід і перспективи їх впровадження.

Continual education is an objective demand, and a system of continual education is becoming a constituent part of modern information society. The article under consideration considers the issues of providing for all components of educational process in the integrated complex of Kharkiv University of Humanities «People's Ukrainian Academy» with information resources and information communication technologies. Requirements to information resources, which aimed at providing integration of all educational levels in the Academy, are presented. Programmes of professional orientation, online services and cloud resources, experience and prospects of their implementation are considered.

Ключові слова: безперервна освіта, інформаційні ресурси, інформаційно-комунікаційні технології, комунікаційне середовище, програмне забезпечення, дистанційне середовище, хмарні ресурси, Live@Edu.

Перехід до інформаційного етапу розвитку сучасного суспільства характеризується такими безперервними процесами:

- стрімким зростанням обсягів нової інформації й одночасним збільшенням темпів морального старіння існуючої інформації;
- збільшенням кількості впроваджуваних технологій та одночасним зменшенням термінів упровадження цих технологій.

Наслідком зазначених процесів є необхідність постійного отримання нових знань замість застарілих, підвищення кваліфікації з метою освоєння нових технологій і досягнення адекватної конкурентоспроможності в нових галузях. Таким чином, безперервна освіта є об'єктивною необхідністю, а система безперервної освіти стає обов'язковою складовою частиною сучасного інформаційного суспільства [1].

Сучасні освітні процеси не можуть відбуватися без впровадження до процесу навчання широкого спектра інформаційних ресурсів, без розвитку умінь обробки й подання інформації. Інформаційне середовище, створене засобами інформаційно-комунікаційних технологій, розглядається як складова частина середовища навчання

й має органічно увійти до системи інших дидактичних засобів безперервної освіти [2]. Сучасна освіта вимагає нових підходів щодо організації взаємодії того, хто навчається, та інформації:

- забезпечення вільного доступу того, хто навчається, до освітніх ресурсів;
- створення інформаційних умов для безперервної самоосвіти і творчого розвитку особистості, яка навчається;
- навчання методології самостійного пошуку, відбору інформації та здобування з цієї інформації знань;
- підтримка інформаційного середовища в актуальному стані як технологічно, так і за змістом освітньої інформації.

Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія» (ХГУ «НУА») з 1997 р. в рамках експерименту з відпрацювання і впровадження безперервної освіти проводить роботу із забезпечення всіх ланок навчального процесу інтегрованого комплексу сучасними інформаційними ресурсами та інформаційно-комунікаційними технологіями [3]. Основою для розвитку інформаційних ресурсів та інформаційно-комунікаційних технологій в академії стали затверджена в 1995 р. програма комп'ютеризації ХГУ «НУА» та прийнята у подальшому Концепція інформатизації й комп'ютеризації ХГУ «НУА» до 2020 р. [4]. Головною метою Концепції інформатизації й комп'ютеризації ХГУ «НУА» є забезпечення ефективного функціонування єдиного інтегрованого комплексу на базі впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Із 2001 р. в академії впроваджується система багаторівневої безперервної інформаційної підготовки, у якій особливу увагу приділено питанням безперервності та спадкоємності інформатизації навчального процесу, інтеграції спеціальних та інформаційних дисциплін, формуванню професійно орієнтованого інформаційного середовища та єдиного інформаційного простору освітнього комплексу [5; 6].

Вимоги до інформаційних ресурсів, спрямовані на забезпечення інтеграції освітніх технологій на всіх рівнях безперервної освіти академії такі:

- достатня інформаційна повнота, що відповідає кожному рівню (ДШРР, СЕПШ, ХГУ, післядипломна освіта, 50+);
- надійність, достовірність і якість інформації;
- структуризація і систематизація інформації, зручність її у використанні на всіх рівнях навчання;
- єдині для всіх рівнів академії технології формування й супроводу інформації, що дозволяють оперативно підтримувати її в актуальному стані й гарантують здійснення різних видів доступу в освітньому процесі (єдині принципи адміністрування);
- забезпечення відповідності інформаційних ресурсів віковим та індивідуальним потребам;
- єдине комунікаційне середовище, що забезпечує як взаємодію всіх рівнів освіти, так і загальні принципи доступу в локальне середовище, середовище Інтернет, хмарні ресурси.

Інтеграція інформаційних ресурсів забезпечується структуризацією програмного оточення з урахуванням рівнів і категорій тих, хто навчається, розробленою й впровадженою в академії технологією застосування обмеженого стандартного набору конфігурацій і профілів. Кожна конфігурація подається набором сумісних програм, що забезпечують стійку роботу й повну функціональність підрозділів і навчальних

аудиторій. При укладанні кожної конфігурації враховуються специфіка підрозділів, зміни в навчальних планах і програмах, особливості рівнів безперервної структури, наявність нових версій програм і необхідність включення нових програмних продуктів.

Одним із найважливіших питань створення інформаційного навчального середовища є питання програмного забезпечення. Саме через програмне оточення студенти й школярі контактують із інформаційним середовищем академії. Програмне забезпечення містить загальносистемні програми, комунікаційне програмне забезпечення та такі професійноорієнтовані програми, як: перекладачі Lingvo, Promt, програми автоматизації бухгалтерського обліку та аудиту «1С» тощо. Програми професійної орієнтації постійно оновлюються відповідно до потреб навчального процесу й змін інформаційного забезпечення виробничої сфери. Так, у 2012 р. для факультету «Бізнес-управління» до навчального процесу було включено ділову гру «Sigam-Market», яка є віртуальною комплексною моделлю підприємства. Ділова гра «Sigam-Market» поєднує знання й уміння студентів, отримані під час усього процесу навчання, створює в студентів передумови для формування відповідних компетенцій з управління господарськими системами на основі бізнес-процесів.

У квітні 2005 р. введено в експлуатацію дистанційне середовище. Дистанційні курси внесено до навчального процесу СЕПШ, другої вищої освіти, факультету заочно-дистанційного навчання; для підтримки самостійної роботи; для надання доступу до інформаційних ресурсів особам із фізичними обмеженнями. Дистанційне середовище виявилось необхідною ланкою в ланцюжку безперервної освіти, що забезпечує безперервність, яка не залежить від віддаленості або фізичного стану того, хто навчається [7].

Останнім часом найбільш помітний вплив інформаційних технологій в освітньому середовищі виявився за такими напрямками:

- активація дистанційних засобів і технологій, методики дистанційного навчання;
- впровадження засобів організації відеоконференцій у навчальному процесі;
- зміцнення позицій застосування інтерактивних і мультимедійних технологій;
- значна активація хмарних ресурсів, комунікаційних рішень та інших сервісів Інтернет.

Серед перерахованих особливостей виокремимо:

— усюди (безпосередньо або побічно) участь мережевих та Інтернет технологій із мультимедійним поданням інформації;

— застосування нових напрямів інформаційних технологій відбувається на всіх освітніх рівнях, актуальність інформаційного забезпечення безперервної освіти зростає.

Саме з цих причин нині найбільш популярними і впроваджуваними інформаційними рішеннями є онлайн-сервіси й хмарні ресурси з підтримкою мобільних додатків (Google, Adobe, Microsoft). Одним із найбільш поширених хмарних рішень є інтегроване хмарне середовище для освітніх установ Live@Edu від корпорації Microsoft.

Хмарні ресурси Microsoft було розгорнено в домені академії у 2011 р. як нові можливості, пов'язані з впровадженням Live@edu в навчальний процес академії, відзначимо [8]:

1. Поширення мережевих технологій навчання за межі локального середовища навчального закладу.

2. Можливість створення в хмарному сховищі груп, орієнтованих на інформаційну взаємодію відповідно як до навчальної діяльності (навчальні групи, курси), так і до напрямів виховної та наукової роботи (клуби, студентський комітет, батьки тощо).

3. Забезпечення студентів електронною поштою із засобами планування для обміну інформацією з деканатами й окремими службами.

4. Можливість адміністрування хмарного поштового сервера адміністраторами навчального закладу, самостійне створення й редагування облікових записів, відновлення паролів.

5. Можливість впровадження на всіх освітніх рівнях, відповідність вимогам, що пред'являються до інформаційних рішень безперервної освіти.

Microsoft Live@edu поєднує в собі весь набір затребуваних навчально-виховним процесом академії онлайн-сервісів. Перспективним завданням впровадження зазначених технологій в академії, як у безперервному навчально-виховному комплексі, є завдання активного впровадження цих рішень у школі з урахуванням вікових обмежень, які містяться в угоді з Microsoft.

Сьогодні Нові можливості, пов'язані з впровадженням Live@edu в навчальний процес академії, розглядаються у взаємозв'язку із загальним завданням удосконалення дидактичної теорії й практики безперервного комплексу. Актуальнішим стає опис створеної моделі безперервного навчального процесу, до якої належатимуть можливості інформаційно-комунікаційних технологій, спрямовані на інтеграцію освітніх технологій, створення засад єдиної системи інформаційного й науково-методичного забезпечення освітнього процесу.

1. Непрерывное образование как принцип функционирования современных образовательных систем: (первый опыт становления и развития в Украине): монография / под общ. ред. В.И. Астаховой; Нар. укр. акад. — Харьков: Изд-во НУА, 2011. — 214 с.; 2. Глобализация и конвергенция образования: технологический аспект / под общ. ред. проф. Ю.Б. Рубина. — М.: ООО «Маркет Д С Корпорейшн», 2004. — 540 с.; 3. *Козыренко В.П.* Роль информатизации в становлении непрерывного образования: (Опыт интегрированного научно-образовательного комплекса ХГУ «НУА») / В.П. Козыренко, О.В. Лазаренко // Вчені зап. Харк. гуманіт. ун-ту «Нар. укр. акад.». — Харків, 2007. — Т. 13, кн. 1: Актуальні проблеми освіти. — С. 44–52.; 4. Концепция, стратегические задачи и перспективный план развития Народной украинской академии на период 2006–2020 гг.: Утв. Советом НУА, протокол № 2 от 25.09.2006 г. / Нар. укр. акад.; [Авт.-разработчики: В.И. Астахова, Е.В. Астахова]. — Харьков, 2006. — 198 с.; 5. *Козыренко В.П.* Опыт многоуровневой непрерывной информационной подготовки / В.П. Козыренко, В.А. Кирвас // Открытое образование. — 2006. — № 2. — С. 54–59; 6. *Лазаренко О.В.* Информационная среда как инструмент интеграции процесса обучения в системе непрерывного образования / О.В. Лазаренко, В.П. Козыренко // Информационная среда вуза XXI века: III Международная научно-практическая конференция, Петрозаводск, 21–25 сентября 2009 г.: [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://it2009.petsu.ru/publication.php>; 7. *Козыренко В.П.* Новые возможности дистанционной среды MOODLE / В.П. Козыренко, О.В. Дьячкова // Экспертные оценки элементов учебного процесса: программа и материалы XIII межвуз. науч.-метод. конф., Харьков, 29 окт. 2011 г. / Нар. укр. акад. (Каф. информ. технологий и математики). — Харьков, 2011. — С. 24–26; 8. *Козыренко В.П.* Облачные решения Microsoft в образовании / В.П. Козыренко // Экспертные оценки элементов учебного процесса: программа и материалы XIV межвуз. науч.-метод. конф., Харьков, 3 ноября 2012 г. / Нар. укр. акад. (Каф. информ. технологий и математики). — Харьков, 2012. — С. 35–36.